

7. Кулак Н.В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні./ Н.В. Кулак // Часопис Київського університету права – 2016. – № 4.

УДК 340.0

ПОНЯТТЯ ПРАВОВІДНОСИН ТА ЇХ ВИДИ

Студент Ю. О. Войтенко гр. БП-15
Наук. керівник к.н. з держ. упр. Н.В. Кулак
Київський національний університет технологій та дизайну

Право не може існувати без правовідносин, воно реалізується в правовідносинах, живе і діє в них. Правовідносини — це конкретна форма буття права. Правовідносини безпосередньо пов'язані з державою і громадянським суспільством, з системою права і законодавства [1].

Щоб розкрити поняття правовідносин потрібно відмежувати їх від інших соціальних відносин — моральних, економічних, політичних, релігійних і інших. Всі суспільні відносини мають вольовий, ідеологічний характер, але правовідносини ще й мають державно-вольовий характер, оскільки державна влада юридично об'єктивує і закріплює ці відносини в системі діючих законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів. Правовідносини, як правило, не можуть існувати без системи права і законодавства. Норми права і законодавства відображають моделі правовідносин. В нормах права вказується зміст правовідносин, умови їх виникнення, сторони, які приймають в них участь.

Як вважають фахівці правовідносини на відміну від інших суспільних відносин охороняються державною владою від порушень[4]. Держава встановлює санкції за порушення тих чи інших правовідносин, за матеріальну шкоду, за порушення юридичних обов'язків, за факти правопорушень.

Учасники правовідносин зв'язані між собою конкретними суб'єктивними правами і обов'язками, які мають офіційний юридичний характер. Між ними існує суб'єктивний індивідуальний зв'язок на підставі законодавчих актів.

Традиційно у нас вважалось, що правовідносини не можуть існувати без системи права і законодавства. Разом із тим, як показала практика, в останні роки в суспільстві може існувати дві групи правовідносин: правовідносини, які врегульовані законодавством, і правовідносини, які не врегульовані законодавством. Це обумовлено відсутністю законодавства, яке регулює певні суспільні відносини.

Наприклад, орендні відносини між суб'єктами цивільного права виникали і існували тривалий час до видання закону про оренду. Такі відносини також виникають, коли виникає необхідність застосовувати аналогію права і

закону. Таким чином, правовідносини можуть існувати і без прийнятих законів, хоча пізніше вони офіційно відображаються в офіційних нормативних актах. Цей факт обумовлений також бартерними відносинами. Ці відносини можуть виникати також на підставі природного права, стихійно. Разом із тим можуть існувати факти, коли закони існують, але правовідносини не виникають, оскільки немає механізму їх реалізації, не склались умови для їх реалізації тощо. Таким чином, може існувати три ситуації: є закони і є правовідносини; є закони, але немає правовідносин; є природні правовідносини, але немає законів.

Правовідносини виникають і існують тоді, коли є два і більша суб'єкти суспільних відносин, між якими виникають права і обов'язки з приводу задоволення матеріальних і духовних потреб і інтересів зацікавлених сторін, які можуть бути врегульовані і неврегульовані законодавством.

Правовідносини — це такі суспільні відносини, які мають вольовий надбудований характер і індивідуальний правовий зв'язок між суб'єктами права в формі юридичних прав і обов'язків, які охороняються державною владою, відповідають або не суперечать принципам правової держави і правового громадянського суспільства.

Правовідносини важко зрозуміти без розгляду структури і видів правовідносин. В структуру правовідносин входять такі елементи: суб'єкти, об'єкти (матеріальні або духовні), зміст (юридичні права і обов'язки).

Суб'єктами правовідносин можуть бути фізичні і юридичні особи, які повинні мати певні правові властивості — бути правоздатними, дієздатними і деліктоздатними.

Правоздатність — це здатність особи мати юридичні права і обов'язки. Вона настає з моменту народження і втрачається зі смертю фізичної особи.

Дієздатність — це здатність своїми діями набувати юридичні права і нести юридичні обов'язки. Вона виникає з дня повноліття — з 18 років, а якщо особи одружуються, то з дня одруження (з 17 років для жінок і 18 років для чоловіків). В окремих випадках шлюбний вік може бути зменшений на один рік.

Деліктоздатність — це здатність особи нести юридичну відповідальність. Деліктоздатність не завжди співпадає з дієздатністю. В різних правовідносинах і в різних галузях права дієздатність настає з різного віку.

Об'єктами правовідносин можуть бути матеріальні і духовні цінності. До матеріальних цінностей відносяться засоби виробництва, майно, речі, гроші, цінні папери тощо. До духовних цінностей відносяться твори мистецтва, культури, життя, честь і гідність особи, авторські права тощо. Об'єктами правовідносин можуть бути ті об'єкти, які знаходяться в цивільному товарообігу, а також діяльність і поведінка суб'єктів.

В зміст правовідносин входять юридичні або природні права і обов'язки учасників суспільних відносин. Крім того, спеціалісти розрізняють юридичний і фактичний зміст правовідносин. Ці сторони змісту правовідносин нерозривно пов'язані між собою.

Фактичний зміст правовідносин виражає матеріальні або духовні цінності, стосовно яких виникли правовідносини. Юридичний зміст складають суб'єктивні права і обов'язки учасників правовідносин. Ці суб'єктивні права і обов'язки, як правило, закріплені в нормативно-правових актах і правовідносини змінюються на підставі законодавчих актів.

Література:

1. Бабкіна О. В. Теорія держави і права у схемах і визначеннях: навч. посіб. / О. В. Бабкіна, К. Г. Волинка. — К.: МАУП, 2004. — 144 с.
2. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; за ред. В. В. Копейчикова. — Стер. вид. — К.: Юрінком Інтер, 2001. — 320 с.
3. Загальна теорія держави і права: підр. для студентів / за ред. В. В. Копейчикова. - К.: Юрінком, 1997. - 498 с
4. Котюк В. О. Основи держави і права: Навч. посіб. Вид. 3тє, доп. і перер. / Котюк В. О. — К.: Вентурі, 2001. — 432 с.
5. Правознавство: навч. пос. / за ред. В.В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2004. - 480с.
6. Н. Кулак Перспективні напрями розвитку вищої освіти в системі сучасних суспільно-економічних відносин// м. Київ, Вісник КНУТД, спецвипуск IV міжнародна науково-практична конференція Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти України

УДК 328.1

ВЛАДА: СУТНІСТЬ, ХАРАКТЕРИСТИКИ, ПРИЗНАЧЕННЯ

Студент О. А. Грецька гр. БП-15
 Наук. керівник к.н. з держ. упр. Н.В. Кулак
 (КНУТД)

Політична влада в сучасному світі є так само динамічною за своїм змістом, перебігом функціонування та результатами, як і політичне життя загалом. Сутність політичної влади, її зміст визначаються низкою факторів: деякі з них є незмінними, інші – залежать від конкретної політичної ситуації. До групи відносно незмінних складових у структурі політичної влади належать: могутність, сила, вплив, авторитет, панування, примус, легітимність. Аналіз специфіки функціонування політичної влади у тій чи іншій країні доводить, що навіть такі відносно незмінні складові мають особливості реалізації, зумовлені впливом на них конкретно політичних умов і чинників. Перші спроби розібратися в сутності політичної влади було здійснено ще в стародавній період політичної історії.